

**ФІНАНСОВА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК НАПРЯМ
ЕФЕКТИВНОСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО
МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОЇ
СПРОМОЖНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ**

Краглевич Оксана Вікторівна

здобувач

*Науково-дослідний інститут публічного права
м. Київ, Україна*

Процес фінансової децентралізації органів місцевого самоврядування як однієї із гарантій, що покладено в основу забезпечення інституційної спроможності територіальної громади. Процеси фінансової децентралізації в Україні відбувається в декілька етапів і тривають і до теперішнього часу.

Фінансова децентралізація в Україні є ключовим елементом загальної реформи децентралізації, спрямованої на підвищення спроможності місцевого самоврядування. Її реалізація відбувалася поетапно.

Першим етапом є підготовчий етап (до 2014 року), де було визначено наявність проблем, що пов'язуються із існуванням централізованої системи управління фінансами, низьким рівнем фінансової автономії місцевих бюджетів, залежності від державних субвенцій. До особливостей першого етапу фінансової децентралізації необхідно віднести відсутність стимулів для розвитку місцевої економіки та неефективне використання місцевих бюджетних коштів.

Другим етапом є етап запуску реформи (2014–2015 роки), під час якого відбулися такі внесення змін до Бюджетного та Податкового кодексів, та було затверджено Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [1]. Нововведенням цього періоду було : введення нової моделі горизонтального вирівнювання доходів; закріплення частини податків за місцевими бюджетами (ПДФО, акциз, плата за землю).

У 2014–2015 роках в Україні було здійснено ключовий етап реформування системи міжбюджетних відносин, що супроводжувався внесенням комплексних змін до Бюджетного та Податкового кодексів України. Ці зміни стали основою фінансової децентралізації та сприяли підвищенню фінансової самостійності органів місцевого самоврядування.

Наступним етапом фінансової децентралізації в Україні став етап об'єднання громад (2015–2019 роки), коли було ухвалено окремий Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [2]. В наслідок реалізації Закону України від 5 лютого 2015 року № 157-VIII починається процес утворення ОТГ (об'єднаних територіальних громад) зі статусом прямих отримувачів міжбюджетних трансфертів. В результаті таких процесів були досягнуті такі результати, як: зростання власних доходів громад; створення можливості самостійного планування бюджету розвитку; залучення інвестицій на місцевому рівні.

Наступним етапом фінансової децентралізації є етап завершення адміністративно-територіальної реформи (2020 рік), коли було утворено 1469 територіальних громад і 136 районів, та відбулося затвердження нового адміністративного поділу країни, що сприяло вирівнюванню фінансових можливостей громад через освітні та медичні субвенції, інфраструктурну підтримку.

Сучасний етап фінансової децентралізації пов'язується нами із 2021 роком, коли активізуються процеси посилення фінансової автономії громад та цифровізація бюджетного процесу, впровадження інструментів громадського контролю (e-data, Prozorro). На цьому етапі українська держава зіткнулась із такими викликами у здійсненні фінансової децентралізації, як: російсько-українська війна; зміщення пріоритетів бюджету, нерівномірність спроможності громад; необхідність відновлення після руйнувань.

Попри певні успіхи процесів фінансової децентралізації необхідно зазначити, що вони, на жаль, не відповідають головному критерію – критерію цілісності та комплексності. В наслідок чого дієвість та ефективність місцевих бюджетів є недостатньою [3, с.169].

Успішність процесів фінансової децентралізації залежить від чіткого розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами державної влади загальнонаціонального та місцевого рівнів [4, с. 58-59].

Отже, місцеві податки та збори стали важливим джерелом доходів громад.

Підвищенню ефективності справляння місцевих податків сприятиме створення механізму належного рівня впливу органів місцевого самоврядування на процеси визначення ставок місцевих податків та зборів у межах території відповідних адміністративно-територіальних одиниць. Крім того фінансова децентралізація задля вирішення задачі із формування інституційної спроможності органів місцевого самоврядування пов'язується із створенням умов для передачі більшої частини бюджетних послуг саме таким владним суб'єктам. При цьому ОМС мають бути надані можливості для реальної участі на

міжнародному фінансовому ринку задля залучення зарубіжних інвестицій для відбудови України та її належного функціонування, розвитку національного виробництва на засадах сталості та циркулярності.

Література:

1. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p#Text>

2. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 5 лютого 2015 року № 157-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>

3. Алакоз І. С., Савенко А. Ю. Шляхи зміцнення фінансового стану органів місцевого самоврядування в Україні. *Вісник Хмельниць. нац. ун-ту*. 2011. № 2. Т. 1. С. 168–171

4. Правове забезпечення фінансової безпеки України: монографія / Білоус В.Т., Бригинець О.О., Драган О.В., Касьяненко Л.М. та ін. – Ірпінь : Університет ДФС України, 2020. 428 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-452-1-126>

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ВИМОГ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО РЕКЛАМУ СФЕРИ АЗАРТНИХ ІГОР

Сердюков Олексій Сергійович

*аспірант кафедри теоретичної юриспруденції
Юридичного інституту Київського національного
економічного університету імені Вадима Гетьмана*

ORCID ID: 0000-0001-7255-1344

м. Київ, Україна

Реклама в сучасному суспільстві має надзвичайно великий вплив на формування цінностей, споживчі уподобання, просування тих чи інших ідей в соціумі. Вона здатна популяризувати продукти, заохочувати до певних дій та формувати думки та переконання споживача. Вказаний інструмент впливу на суспільство варто контролювати задля попередження його використання в негативному контексті.

В Україні основні засади здійснення рекламної діяльності врегульовано Законом України «Про рекламу». Відповідно до статті 1